سیکۆلاریزم و چەند سەرنجێک..2.. شەماڵ بارەوانی

بەشی دووەم/

سیکۆلاریزم ئیش لەسەر ئاوەدانکردن و خۆشکردنی ژیانی ئەو دنیایەی مرۆڤەکان دەکات، نەک دنیایەکیتر و جیهانێکیتر. سیکۆلاریزم چەمکێکی سەربەو دنیایەو بەرهەمی بیری ئازادە. سیکۆلاریزم ئەرکی ڕێکخستنی ژیانی مرۆڤەکان و جیاکردنەوەی ئایین لە سیاسەتە. سیکۆلاریزم بە ئایینەکان دەڵێت ئێوە لەناو دەوڵەتێکی سیکۆلار و لەسایەی سیستەمێکی سیکۆلاریزمدا ئازادن، لە ئاتەشگا، کلێسا، مزگەوت و پەرستگاکانتان، خودا پەرستی خۆتان بکەن و نوێژ و سروتە ئایینیەکانتان جێ بەجێ بکەن، بەڵام ئازاد نین دەست لەسیاسەت و کار و باری دەوڵەت و ژیانی گشتی و تایبەتی مرۆڤەکانەوە وەربدەن.

سیکۆلاریزم پێمان دەڵێت دەوڵەتی سیکۆلاریزم، دەوڵەتێکی مەزهەبی و ئایینی و ئایدیۆلۆژی نییە، دەوڵەتێک لەسەر بنەمای ئایینی و ڕەنگ و ڕەگەز و مەزهەب ڕۆنرابێت و جیاکاری لەنێوان مرۆڤەکاندا بکات و ئایین و مەزهەب و ڕەنگ و ڕەگەز بکات بە عەقیدەی فەرمی دەوڵەت و لەسەر مەسیحی بوون و ئێزدی بوون و زەردەشتی بوون، لەسەر ڕەنگی پێست و ڕەشپێستیدا جیاکاریت لەگەڵدا بکرێت و بەپلە دوو و نزم و کەم سەیربکرێیت. نەخێر، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزمدا، هەموان لەبەردەم یاسادا یەکسانن. دەوڵەت دەوڵەتی هاووڵاتییە.

لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، تەنها مرۆڤ بوون پێوەرە. مرۆڤ کابەو سەنتەرە. لەدابەشکردنی ئەرک و مافەکان هەر مرۆڤ بوون ڕەچاو دەکرێت و لەبەر چاو دەگیرێت، لە دەوڵەتی سیکۆلاریزمدا هەموو مرۆڤەکان بەجیاوازی ئایین، مەزهەب، ئیتن و نەتەوەو رەنگ و رەگەز، خۆیان تیدا دەبیننەوە.

دەوڵەتی سیکۆلاریزم، دەوڵەتێکە شوێنی هەموو پێکهاتەکان و ئاڕاستەو ئایدیۆلۆژیاکانی تێدا دەبێتەوە، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، ڕقی مەزهەبی و دەمارگیری ئایینی و جەنگی ئایینی و کوشتنی یەکتری لەسەر موسڵمان بوون و مەسیحی بوون، لەسەر زەردەشتی بوون و جولەکە بوون، لەسەر ئێزدی بوون و بوودی بوون و کاکەیی بوون، لەسەر شیعە بوون و سونە بوون، لەسەر عەلی و عومەر، ئەرتەدەکس و کاتۆلیک، پرۆتستانت و فلان مەزهەب و فیسار ئەقیدە، لەسەر ترانس جیندەر و هەموسێکشواڵ و لیسب بوون، بوونی نییە.

لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، لەسەر جیاوازی دین و دید و ئ□استە، بێ ڕێزیکردن بە مرۆڤەکان، قەدەغەیە و بەهیچ شێوەیەک بەکەم سەیرکردنی ئەویتر ڕێگە پێدراو نییە، بەکەم سەرنجدانی مرۆڤ، تاوانێکی گەورەیەو لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا کەس لێت ناپرس□ت بۆچ ئێزدی ، یان، زەردەشتیت؟ بۆچ مەسیحی ، یان، موسڵمان نیت؟
نەخێر، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، ئایین مەسەلەیەکی شەخسی و پرسێکی تایبەتی نێوان مرۆڤ و خوداوەند ، یان ئەو ئەقیدەو بیر و باوەڕەیە، کەسەکە باوەڕی پێیەتی. کەس بۆی نییە، بە ناوی ئاسمان و لەسەر ئایینی جیاواز و دیدی جیاواز لێ پێچینەوە لەمرۆڤەکان بکات و بەشمشێر ملی ئازادی خەڵک ببڕێتەوە و ژیان لەمرۆڤەکان بکات بە قوزەڵقورت و دۆزەخ.
لە دەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، هەموان مافیان پارێزراوە. لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، تۆ ئازادیت ئایینت هەبێت ،یان، نا، تۆ ئازادیت و حەزدەکەیت ڕۆژی سەت ئایین بگۆڕە، بەیانی موسڵمان بە و نیوەڕۆژ ببە به مەسیحی، ئێوارە ئێزدی به و شەو ببە بە یارسان ، یان، زەردەشتی، یان بێ ئایین، کەس بۆی نییە هەڕەشەت لێ بکات و پێت بڵێت مادام ئایینت گۆڕی، یان، وازت لەئایین هێناوەو لەئایینەکەی من ڕۆشتیتە دەرەوە دەتکوژم، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، لائیک بوون تاوان نییە، بەڵکو مافێکی سروشتی و سەرەتایی هەر کەسێکە، کە نایەوێت هیچ ئایینێکی هەبێت و خۆی بەئایین ببەستێتەوە.

لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، بەرامبەر، مادام حەز و خولیاکەی، ئەقیدە و بیر و ڕاکەی، زیانی بۆتۆ نییە، کەواتە تۆ بۆت نییە، تەداخولی هەڵبژاردن و حەز و خولیاو ئازادیەکانی بەرامبەر بکەیت و ڕێگری لێ بکەیت، تۆ بۆت نییە خۆت بکەیت بە وتەبێژی ئاسمان و دەمڕاستی ئایین و شمشێری خوداوەند و بکەویتە وێزەی ئازادی خەڵک و ژیانی خەڵک لەقاڵب بدەیت و دەست لە ئازادی مرۆڤەکان وەربدەیت، نەخێر، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، جگە لەئازادیەکانی تاک، هەڵبژاردن و حەز و خولیاکانی تاک، هیچ شتێکیتر پیرۆز نییە، هەموو شتێکیتر قابیلی قسە لەسەرکردن و ڕەخنە لێگرتنە، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، ڕێگە بەهیچ کەس و ئایین و مەزهەبێک و ئایدیۆلۆژیایەک نادرێت، شەریعەت و دۆگ و ڕێساکانی خۆی تێکەڵ بە دەستووری دەوڵەت و یاساکانی وڵات بکات و، ئەقیدەو ئیدەلۆژیاو بیر و باوەڕی خۆی ، بەسەر ئەوانیتردا بسەپێنێت، بەهیچ پاساوێک و لەژێر هیچ ناوێکدا، ئەوە قابلی قبوڵ نییە.
لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، کەس بۆی نییە شێوازێکی تایبەتی داهێنانی قژ و ستایلێکی پۆشاک پۆشین و ڕەنگێکی دیاریکراو، بەسەر

ئەوانیتردا بکات بە ئەرک و ئایین و ئەخلاق، لەدەوڵەتی سیکۆلاریزم دا، ئەخلاق ئەوەیە: ڕێز لە ئازادی ئەوانیتر بگریت و بە هیچ بیانوو پاساوێک، نەچیتە ناو تایبەت مەندی مرۆڤەکانە..

شەماڵ بارەوانی